

Karanlık hep vardır,
çalalayan ışıktır.

İmam Birgivî ve Muhammed Akkirmanî

Kırk Hadis Şerhi

Burhanü'l-Müttakîn Tercüme-i Şerhu'l-Ehâdisi'l-Erbâin

Mütercim: Mustafa Cem'î

Hazırlayan: İsmail Toprak

BÜYÜYEN
AY

İslâmî İlimler

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
Büyüyenay okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

İçindekiler

Ön Söz.....	11
Kırk Hadis Şerhi Burhanü'l-Müttakîn Tercüme-i Şerhu'l-Ehâdisi'l-Erbâin	
Allah'a Sığınma Hakkında Risale-i Teavvüz.....	18
Besmele Hakkında Risale-i Besmele.....	55
Kırk Hadis Şerhi Kitâb-ı Burhanü'l-Müttakîn Tercüme-i Hadis-i Erbâin.....	73
Birinci Hadis	
Niyet.....	79
Niyetin Şart Olması Hakkında.....	96
Para Karşılığında Kur'an Okuma.....	104
Günah Niyetle Sevaba Dönüşmez.....	107
Niyetin Faziletleri.....	112
Niyet Amelden Hayırlıdır.....	118
Niyetin Kısımları.....	120
Yeminin Kısımları.....	128
İkinci Hadis	
Besmele Hakkında.....	149
Besmele ve Hamdelenin Fazileti.....	160
Üçüncü Hadis	
Uykudan Kalkıldığında Elleri Yıkamak.....	167
Yemekten Önce ve Sonra Elleri Yıkamak.....	180

Dördüncü Hadis

Vücut Temizliğinde On Sünnet	183
Bıyığı Kesmek.....	189
Sakal Hakkında.....	193
Misvak Kullanmak.....	196
Ağız ve Burnun Temizliği.....	201
Tırnak Kesmek.....	203
Koltukaltı ve Kasık Tıraşı.....	205
İstinca.....	207
Sünnet Olmak.....	216
Güzel Koku Sürünmek.....	219

Beşinci Hadis

Kulakları Mesh Etmek	221
-----------------------------------	-----

Altıncı Hadis

Abdestte Parmakların Arasını Hilallemek	231
Sakalı Hilallemek.....	238
Dişleri Hilallemek.....	239

Yedinci Hadis

Cuma Günü Gusletmek	241
Guslün Sünnetleri.....	247
Cuma Namazına Erken Gitmenin Fazileti.....	251
Hutbeyi Dinlemek.....	255

Sekizinci Hadis

İmamlık ve Müezzinlik	263
Ücret Mukabilinde Kur'an Okutmak.....	278

Dokuzuncu Hadis

Ezan ve Salât ü Selam	287
------------------------------------	-----

Onuncu Hadis

Namazı Camide Kılmak	309
Cuma Namazının Vacip Olmasının Şartları.....	320
Cuma Namazının Edasının Şartları.....	321
Hutbenin Rükünü.....	323

On Birinci Hadis

Namazda Sonradan	
Cemaate Dahil Olmak	331

On İkinci Hadis

Beş Vakit Namazın Sünnetleri	343
Sabah Namazının Sünneti.....	352
Nafile Namaz ile İlgili Hükümler.....	360

On Üçüncü Hadis

Cuma Namazının Sünneti	365
-------------------------------------	-----

On Dördüncü Hadis

Öğle Namazının Sünnetleri	373
--	-----

On Beşinci Hadis

İkinci Namazının Sünneti	381
---------------------------------------	-----

On Altıncı Hadis

Öğle Namazının İlk Sünneti	387
---	-----

On Yedinci Hadis

Evvâbîn Namazı	399
-----------------------------	-----

On Sekizinci Hadis

Kuşluk Namazı	407
Tahiyetü'l-Mescid Namazı.....	416

On Dokuzuncu Hadis

Selam, Yardım, Sıla-i Rahim ve Gece Namazı	417
Selam Vermek.....	421
İhtiyaç Sahiplerine Yemek Yedirmek.....	435
Davet Olunmayan Yere Gitmek Olmaz.....	437
Sıla-i Rahim Hakkındadır.....	448
Gece İbadet Etmek Hakkındadır.....	452
Musafaha Etmenin Usulü.....	456
Yemek Adabı Hakkındadır.....	467

Yirminci Hadis

Tahiyetü'l-Mescid Namazı	475
Namaz Kılmak Mekruh Olan Vakitler.....	479
Tahiyetü'l-Mescidin Hükümü ve Miktarı.....	483

Yirmi Birinci Hadis

İstihare Namazı	489
Hacet Namazı.....	503

Yirmi İkinci Hadis

Husuf ve Kûsuf Namazı..... 507

Yirmi Üçüncü Hadis

Oruç ve Teravih..... 523

Orucun Kısımları..... 530

Orucu Bozan Şeyler..... 531

Orucun Kefareti..... 533

Teravih Namazı..... 534

Vitir Namazı..... 537

Teravih Namazını Hatim ile Kılmak..... 538

Teravih Namazı ile İlgili Meseleler..... 539

Orucun Kısımları..... 543

Yirmi Dördüncü Hadis

Ramazanda İtikafa Girmek..... 549

İtikaf..... 551

İtikafi Bozan Durumlar..... 558

İtikafın Zamanı..... 560

Çocukların Terbiyesi..... 563

Yirmi Beşinci Hadis

İftarı Geciktirmemek..... 567

İftarda Acele Etmek..... 569

İftar Duası..... 575

Yirmi Altıncı Hadis

Namazda İmama Uymak..... 581

Yirmi Yedinci Hadis

Rükûun Sünnetleri..... 593

Rüku ve Secdelerde Tesbih..... 609

Yirmi Sekizinci Hadis

Namazda Tadil-i Erkana Riayet Etmek..... 611

Yirmi Dokuzuncu Hadis

Secdenin Sünnetleri..... 625

Namazda Erkeklerle Kadınların Durumu..... 641

Otuzuncu Hadis

Tahiyyatın Sünnetleri..... 643

Otuz Birinci Hadis

Peygamber Efendimize Salavat Getirmek..... 663

Otuz İkinci Hadis

İmkânı Olan Evlensin..... 679

Erkek ve Hatununun Birbiri Üzerindeki Hakları..... 688

Nikâhın Faydaları..... 694

Zevç ile Zevce Arasında Muaşeret..... 699

Otuz Üçüncü Hadis

Düğün Yemeği..... 701

Otuz Dördüncü Hadis

Yere Düşen Lokmayı Almak ve

Yemekten Sonra Elleri Yıkamak..... 709

Otuz Beşinci Hadis

Yemekten Önce ve Sonra Elleri Yıkamak..... 715

Otuz Altıncı Hadis

Müslümanın Müslüman Üzerindeki Hakları..... 723

Otuz Yedinci Hadis

Başta Gelen Musibete Sabretmek..... 741

Otuz Sekizinci Hadis

Mezarın Şekli Hakkındadır..... 751

Otuz Dokuzuncu Hadis

Mezar Taşı Hakkındadır..... 759

Kırkıncı Hadis

Taziye Hakkındadır..... 765

Eserler Sözlüğü..... 779

İsimler Sözlüğü..... 791

Terimler Sözlüğü..... 811

Kaynakça..... 815

BÜYÜYEN AY

Karanlık hep vardır,
çalalayan ışıktır.

Ön Söz

Peygamber Efendimizin (s.a.v.), “Bir kimse dinî hususlarda benim ümmetim için kırk hadis muhafaza eylese, Cenabı Allah o kimseyi kıyamet gününde fakihler ve âlimler zümresinde diriltir” hadisinde söylenen vaade nail olabilmek için Müslüman alimlerden birçoğu Kırk Hadis derleyip bazen tercüme bazen şerh etmişlerdir. Başta Arapça, Türkçe ve Farsça olmak üzere çeşitli dillerde sayısı beş yüze yaklaşan Kırk Hadis derlemesi yapılmıştır. Bunların içinde hacim olarak en büyüğü yayıma hazırladığımız bu eserdir ki İmam Birgivi tasnif edip şerhine başlamış ondan yaklaşık iki asır sonra Muhammed bin Mustafa Akkirmanî, Arapça olarak tamamlamış ve Bâb-ı Âlî tahvil kalemi hulefasından (Günümüzdeki en yakın karşılığı meclis kâtipliğidir.) Mustafa Cem’i Efendi Türkçeye tercüme etmiştir.

Kırk hadis derleme geleneği ve hazırlanan kırk hadislerle ilgili müstakil çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bu hususta sözü uzatmayıp yapılan çalışmaların bazılarını kaynakçada gösterdik.

İmam Birgivi Hazretlerinin hadis, fıkıh, Arapça grameri gibi ilimlerde telif ettiği eserlerle XVI. yüzyıldan itibaren âlimler arasında otoritesi kabul edilmiş ve eserleri üzerine birçok şerhler ve haşiyeler yazılmıştır. Çok sayıda eseriyle ilgili yüksek lisans ve doktora tezleri de hazırlanmıştır. Yayıma hazırladığımız bu eseri hakkında kitabın giriş kısmında kendisinin ve tercümesinin sunumunda mütercimim verdiği bilgiler eserin önemini ve özelliklerini açıklamaya kâfidir. Biz bu makamda eseri yayıma hazırlarken izlediğimiz yöntemle işaret etmekle yetineceğiz.

Eser, *Şerhu'l-Ehâdîsi'l-Erbâîn* ismiyle Arapça olarak XVI. yüzyılda İmam Birgivî, XVIII. yüzyılda Akkırmanî tarafından yazılmış, XIX. yüzyılda matbu olarak basılmıştır. Muhtelif kütüphanelerde Arapça yazmaları ve matbu nüshaları mevcuttur. 1873 yılında Mustafa Cem'i Efendi tarafından Türkçeye tercüme edilerek *Burhanü'l-Müttakîn Tercüme-i Şerhu'l-Ehâdîsi'l-Erbâîn* ismiyle iki cilt halinde basılmıştır. Matbu nüshanın sonunda tercümenin “eksiksiz ve fazlasız” olduğu belirtilmişse de metin içinde “mütercimim notu” diyebileceğimiz açıklamalara yer verilmiştir. Bu açıklamaları iki desen arasında gösterdik. Çalışmamızı matbu olarak yayımlanan Türkçe tercümeyi esas alarak hazırladık. Zaman zaman Arapça yazma nüshalardan da kontrol ettik. Önce metni olduğu gibi latin harfli alfabeğe çevirdik. Kitap herkesin faydalanabileceği şekilde hazırlanmış olmakla beraber bazı bölümleri medreselerde ders kitabı olarak da değerlendirilebilecek tarzda kaleme alındığından dönemin ilmî diliyle tercüme edilmiştir, yani anlaşılması ihtisas gerektiren bir üsluptur. Dolayısıyla amacımız hadislerin anlaşılmasını sağlamak olduğu için günümüzde herkesin kolayca istifade edebilmesine yönelik olarak dönemin ilmî dilini mümkün olduğunca günümüz Türkçesine aktarmaya gayret ettik. Kitaptan istifadeyi kolaylaştırma gayesiyle hadislerin konularına göre başlıklar ve ihtiyaç hasıl olan durumlar için dipnotlar ilave ettik. Metnin günümüz Türkçesine aktarımında genellikle Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünü, burada bulunamayan kelimeler için de Kubbealtı Lügatini esas aldık. Arapça dilbilgisi ile ilgili olan irap bölümünün diline (cümle-i fiiliye yerine fiil cümlesi yazmak gibi) çok az müdahale ettik. Lügat ve belagat bölümlerinde yer alan kavramlar ile Hadis usulü ve Arapça dilbilgisi ile ilgili bazı terimler için kitabın sonuna sözlük ekledik. Ayrıca kitapta isminin sadece bir kelimesiyle veya unvanıyla zikredilen 340 civarında müellif ve ravi ile 180 kadar eser ismini birkaç tanesi dışında tespit edip kitabın sonunda isimler ve eserler sözlüğü olarak ekledik. Bu kişi ve eser isimlerinin hemen tamamının bilgilerini Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisinden aldık.

Bu kitapların asıl şekliyle okunması gerektiği fikrinde olduğumuz halde neden günümüz Türkçesine aktarma ihtiyacı duyduğumuzu şu birkaç örnek gösterir zannederim: 1. “O fâtrü's-semâvât

ve'l-arzeyn ve mürebbi-i cemî-i mâ fi'l-âlemîn ki hakikat-i hamd zat-ı pak-i samediyetine (الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) ayet-i celilesiyle mahsusdur. O Cenabı vacibü'l-vücut tekaddese aniş-şebîhi ve'l-misal ve teala ani'l-vehmi ve'l-hayal hazretlerine hamdüsena-i be-gaye ve cenabı habib-i Huda ve şefî-i rûz-i ceza ki üzerine tasliye ve teslim (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا) nass-ı kâtı ile mensustur.” 2. “Hadis-i şerif-i mezkur sünen-i kesireyi müştemildir.” 3. “Ama manahnü-fih olan hadis-i şerifte vaki sünnetlerden sünnet-i sâbia be-racimi gusüldür.” 4. “Lakin redâan karabeti olması esah akvaldir.”

Bu çalışmamızı tamamlamayı nasip eden Allah'a hamd, âlemlere rahmet kıldığı Resulüne selam olsun. Allah bizleri de Peygamber Efendimizin müjdesine nail eylesin. Bizim hatasız olamayacağımızı bilen ve her türlü noksandan uzak olan Allah'ın rahmeti geniştir. Eseri okuyup istifade edecek olanlar da kusurlarımızı gayretimize bağışlarlar diye ümit ederiz.

Kitabın her cümlesinde emeği olan eşim hanımefendiye, Arapça ibareler hususunda danıştığım Serdar Cihan Güleç ve İlyas Aslan'a, ön sözü okuyup yol gösteren Mehmet Akıncı'ya, yayımladığı eserlerle kültürümüzün üstündeki örtüyü aralayan Mustafa Kirenci'ye teşekkür ederim.

İsmail Toprak
Nisan 2021

Karanlık hep vardır,
çabalayan ışıktır.

Karanlık hep vardır,
çalalayan ışıktır.

İmam Birgivî
ve
Muhammed Akkırmanî

Kırk Hadis Şerhi
Burhanü'l-Müttakîn
Tercüme-i Şerhu'l-Ehâdisi'l-Erbaîn

Mütercim: Mustafa Cemî

Karanlık hep vardır,
çalalayan ışıktır.

BÜYÜYEN

Kırk Hadis Şerhi, İmam Birgivi'nin 1573'te tasnif ederek ilk yedisini şerh edip vefat ettiği için yarım kalan ve 1743'te Akkirmânî tarafından tamamlanan Şerhu'l-Ehâdîsi'l-Erbaîn isimli Arapça eserin 1873'te Mustafa Cem'i tarafından Burhanü'l-Müttakîn Tercüme-i Şerhu'l-Ehâdîsi'l-Erbaîn ismiyle yapılan Türkçe çevirisinin günümüz Türkçesine uyarlanmış metni.

Karanlık hep vardır,
çalalayan ışıktır.

Bismillahirrahmanirrahim

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Âlemin yaratılışına vesileler kılan ve tabiata varlık veren Cenabı Allah Celle Şânuhû Hazretlerine hamd olsun. Nübüvvet esrarına sahip ve risalet nurlarının sonuncusu olan Peygamber Efendimize ve ashabına salât u selam olsun. Resulullah Efendimizin kelâmının eşsiz incilerindendir ki şöyle buyurdu: (مَنْ حَفِظَ عَلٰی اُمَّتِيْ اَزْبَعِيْنَ حَدِيْثًا) (من أمر دينها بعته الله عز وجل يوم القيامة في زمرة الفقهاء والعلماء). Manası, “Bir kimse dinî hususlarda benim ümmetim için kırk hadis muhafaza eylese, Cenabı Allah o kimseyi kıyamet gününde fakihler ve âlimler zümresinde diriltir” demektir. Bu hadisin vaat ettiği mükâfata nail olmak için bazı âlimler kırk adet hadis seçerek birer kitap telif etmişlerdir. Bu cümleden olarak Muhammed bin Pîr Ali ki Birgivi denmekle meşhurdur, eşsiz öğütler barındıran kırk adet hadis tertip ederek yedisini şerh ve beyan buyurduklarında ömürleri vefa etmeyip cennet diyarına yolcu olmuşlardır. Daha sonra Muhammed bin Mustafa el-Akkirmânî o cevher dolu kitabın tamamlanmasına Allah'ın yardımıyla muvaffak olmuştur. Bu kitap fihhi meseleleri, yüce nasihatleri ve ikaz edici hikâyeleri içine almakla mükemmel bir vaiz hükmündedir. Bu hakir-i pür-taksir Mustafa Cem'i ki âlimlerin âlimi ve fazılların dayanağı olan Ömer Lütfi Efendi hazretlerinin dinî ilimleri öğretmeye ve İslâm şeriatını neşretmeye icazet buyurduğu zayıf bir kuldur. Allah'ın yardımıyla, mezkûr hadis-i

şerife istinaden dünya ve âhiret saadetine vesile olması ümidiyle tercümesini murâd eyledim. Hazreti Peygamber Efendimizin sünneti ve selef-i salihînin¹ âdetlerine tâbi olarak, öncelikle euzübesmeleyi zikir lazım geldiğinden o iki şerefli kelime hakkında Mustafa bin Halil ez-Zağravî'nin telif ettiği *Risaletu't-Teavvüz* ile *Risaletu'l-Besmelé*'nin tercümeleri de makama münasip görüldü. Evvela *Risale-i Teavvüz*'ün tercümesine başladım.

BÜYÜYEN Allah'a Sığınma Hakkında Risale-i Teavvüz

İstiâze² hakkında telif edilmiş olan ve içerisinde birçok âyet, hadis ve hikâyeler açıklanan kitaplar incelendiğinde, aralarında tam bir münasebet bulunmadığından ve bazısında mevcut olan diğerinde görülmediğinden, okumak isteyenlere yardımcı ve Allah'ın mağfiretine sebep olması ümidiyle aşağıdaki âyet, hadis ve hikâyelerin bir araya getirilmesini murâd eyledim.

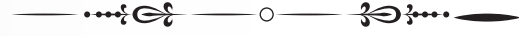
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

Marifet ehli olan kişiler dediler ki; “Kelime-i istiâze, vesile-i mukarrebîn, yani ayıpları örten Cenabı Allah'a yakınlaşmaya vesile ve rızasına sebeptir; aynı şekilde i'tisâm-ı hâifin, yani günahları bağışlayan Hazreti Allah'ın azabından sakınanları kurtarıcıdır. (فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ)³ âyetine uymaktır.

¹ Selef-i salihîn: Sahabe ve sonraki iki nesli içine alan dönem Müslümanları için kullanılan terim.

² İstiâze: Allah'tan yardım ve iltica talep eden sözlerden biriyle Allah'a sığınma.

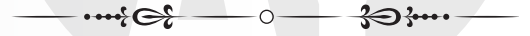
³ 16/ Nahl suresi, 98. âyet.

Âyetin manası: “Sen Kur'an'ı okuduğun vakitte lanetlenmiş olan şeytanın şerrinden Hak Celle ve Alâ Hazretlerine iltica eyle” demektir. Bu âyette Peygamber Efendimize olan hitap, bittabi ümmetedir. Böyle olduğu surette bu âyetin mefhumunu ifade eden ve söylemek sünnet olan (أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) kelâmını zikretmek cümlemize lazımdır ki, Allah'ın mağfiretine nail olalım.

(أَعُوذُ) yahut (عِيَاذُ)'dan türetilmiş olduğu surette (أَعُوذُ) kelimesinin manası (أَسْتَجِيئُ) yahut (أَسْتَعِينُ)'dir: “Sığınırım” yahut “Yardım talep ederim” demektir. “Setr” manasına da gelir. Ama bu surette ihbarî olan (أَعُوذُ بِاللَّهِ) kelimesi “suâl” yani “emir” manasına olan (أَعِزَّنِي يَا رَبِّ) kelimesi makamındadır ki “Ya Rab beni setreyle” demektir. (أَعْفُزْ لِي يَا رَبِّ) makamında (أَسْتَعْفُزُ اللَّهَ) denildiği gibi ki, “Ya Rab beni mağfiret eyle” manasıdır.

Hasılıkelâm, (أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ)'in manası: “Lanetlenmiş ve kovulmuş olan şeytanın şerrinden Hak Celle ve Alâ Hazretlerine iltica ederim” demektir. (عِيَاذُ)'den alındığı surette: “O şeytanın şerrinden halas olmak için Cenabı Hak'tan yardım talep ederim” demektir. “Setr” manasına geldiği surette: “Ya Rab, beni o şeytanın şerrinden setr ve hıfz eyle” demektir.

Bu kelimenin faydası ikidir. **Birincisi:** İbadet esnasında şeytanın vesveselerinden sakınmadır. Bu fayda takdim ile, yani bir şeye başlamadan evvel zikir ile hasıl olur. Zira kalp ile lisan Cenabı Hak'tan başkasını fikr ü zikrettikleri halde O'ndan başkası murdar olmuş olur. Onun için bu kelime ile temizlenilir. Hakkında: (لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ)¹ buyurulan Kur'an-ı Kerim'i okumaya salahiyetleri olur; namaz üzerine abdest takdim olunduğu gibi. Böyle

¹ 56/ Vâkıa suresi, 79. âyet: “Ona ancak temizlenenler dokunabilir.”

olduğu surette kelime-i istiâzeyi tamamen Kur'an evvelinde okumak sünnettir.

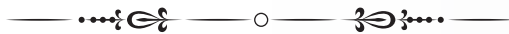
Hasan Basrî buyurdu ki: “Bir kimse Cenabı Huda'dan istiâze eylese o kimse ile şeytan arasına yer ile gök arası kadar Cenabı Mevla üç yüz perde koyar.”

Sual: Eğer “Şeytandan Cenabı Hakk'a sığınırız, yani kelime-i istiâzeyi zikrederiz ama şerrinden emin olmuyoruz” diye sorarsanız şöyle cevap veririz: Allah'a sığındığınız vakitte Cenabı Hakk'ın koruması; takva, tezekkür, basiret şartıyla vaat olunmuştur, yani Allah'a sığınan kimse, Allah'ın azabının korkusundan, günah işlemek ve Hakk'ın engel ve yasağını tefekkür etmek ve günahın zararını bilip işlememeye gayret etmek şartıdır. Zira Cenabı Rabbü'l-Âlemîn Hazretleri şöyle buyurdu: *إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ*¹. Meali: “Şu kimseler ittika eylediler ki kendilerini şeytanın ayartma ve vesvesesi dokunduğu ve kuşattığı vakitte Cenabı Hakk'ın emir ve nehyini tezekkür edip şeytanın verdiği vesveseden sakınırlar ve ayartmasına tâbi olmazlar” demektir. Bu âyette mezkûr olan şartlara riayet etmeyen kimse şu vaat edilene nail olamaz, yani muttaki zümresinden olamaz.

İkincisi: Cenabı Hak, şeytanı rahmetinden uzaklaştırdığı için biz kulları da Rabbimize uyararak, şeytanı kendimizden uzaklaştırmak için Allah'a sığınırız. Görmez misin ki, sultanın uzak durduğu kimseden benzediğini de uzak dururlar. İşte bu hal o kimseden korktuklarından olmayıp sultana tâbi olmak içindir.

Hasılıkelâm, müellifin bu ikinci faydayı zikirden murâdı, sığınma ya şeytanın vesvesesinden Hak Celle ve Alâ Hazretlerinin yardımıyla halas olmak için yahut Cenabı Hakk'a ve Cenabı Hakk'ın emrine tâbi olmak içindir. Zira yukarıda geçen (*فَإِذَا قَرَأْتَ*) ilh.² âyetine uymakla emrolunduk.

¹ 7/ A'râf suresi, 201. âyet.

² ilh.: “Sonuna kadar, diğerleri de böyledir, sonuna kadar böyledir” manalarını ifade eden “ilâ-âhirihi” tabirinin kısaltmasıdır.

Kaynakça

- Akdoğan, Muhammed, “Birgivi ve Şerhu'l-Ehâdisi'l-Erbain Adlı Eseri Bağlamında Hadis Şerh Metodu”. Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 11, Kars 2019, SS. 19-38.
- Akkirmanî, Muhammed ibn Mustafa, *Sharh al-aḥādīth al-arbaʿīn*, University of Michigan, HathiTrust Digital Library.
- Akkirmanî, Muhammed ibn Mustafa, *Şerhu'l-ehadisî'l-erbain*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi.
- Alkan, Hasan, *Akkirmânî'nin hadis şerh metodu -şerhu'l-ehadisî'l-erbain adlı eseri özelinde-*. (Yüksek Lisans Tezi) Antalya, 2015.
- Balükesirli Bir İslam Âlimi İmam Birgivi*, 2 Cilt, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Balıkesir - 2019.
- Birgivi, *Bürhanül Müttakin Tercümesi* (Müt. Mustafa Cem'i), (İlk yedi hadisin lügat, irap ve belagat bölümleri çıkarılmış çeviri yazımıdır) Hız yayınları, 205 s. İstanbul 1976.
- Birgivi, *Şerhu'l-ehadisî'l-erbain*, (İlk 7 Hadis, istinsah tarihi 1091), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi.
- Birgivi - Akkirmanî, *Burhanül-müttekin Tercüme-i hadis-i erbain*, 2 Cilt, İstanbul Şeyh Yahya Efendi Matbaası, 21 Zilkade 1290/1873, İBB Kütüphanesi, YRY_Osm_00149-01 ve 02.
- Birgivi - Akkirmanî, *Şerhu'l-ehadisî'l-erbain*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi.
- Bozyiğit, Ahmet, “Akkirmânî'nin felsefi görüşleri”. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2006.
- Bursalı Mehmed Tâhir Efendi, *Osmanlı Müellifleri*, Haz: A. Fikri Yavuz, İsmail Özen. 3 Cilt. Meral yay., İstanbul, 1975.
- Cengiz, Osman, *XVI. Yüzyıl Osmanlı Düşüncesinin Kaynakları (Çivizâde-Ebussuûd-Birgivi)*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı (Doktora Tezi), Denizli, Mayıs 2018.

- Cihan, Doç. Dr. Sadık, “Muhammed b. Pîr Ali Birgivî ve Risale fi Usûli'l-Hadis'in Tercümesi”. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 2, Samsun-1987.
- Çakır, Mesut, “İmam Birgivî'nin Kitâbu'l-îmân Adlı Eserinin Tahkik ve Tahlili”. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), 2018.
- Gür, Süleyman, “XVIII. Asır Osmanlı Alimlerinden Muhammed B. Mustafa El-Akkirmânî Ve Besmele Tefsiri”. Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 23:1 (2018): 183-207.
- Hacıoğlu, Nejla “Osmanlı Döneminde Neşredilmiş Türkçe Hadis Eserleri Üzerine”. Hadis Tetkikleri Dergisi (HTD), XIV/1, 2016, 99-115.
- Karahan, Abdülkadir, *İslam Türk Edebiyatında Kırk Hadis Toplama Tercüme ve Şerhleri*, Diyanet İşleri Başkanlığı yayınları, Ankara 1991. XXVIII, 487, 22 s.
- Karahan, Abdülkadir, *Türk Edebiyatında Arapçadan Nakledilmiş Kırk Hadis Tercüme Ve Şerhleri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili Ve Edebiyatı Dergisi, Pulhan Matbaası İstanbul – 1954.
- Martı, Huriye, *Birgivî Mehmed Efendi*, TDV. Yayınları, Ankara 2008. 210 s.
- Tatlı, Bekir, “Şeytanın hileleri ve korunma yolları hakkında bir çalışma: Risâle-i Teavvüz -Kaynak, tahlil ve tahkiki-”. ÇÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi, Temmuz - Aralık 2006, 123-169. (2006).
- TDV İslam Ansiklopedisi*. islamansiklopedisi.org.tr adresinden erişim sağlanmıştır.
- Türcan, Zişan, “Osmanlı Dönemi Hadis Şerhlerinin Şerh Literatürü İçindeki Yeri”. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 11, Sayı 21, 2013, 143-164.
- Yenen, Halit, “*İmam Birgivî'nin Avâmil ve İzhârü'l-Esrâr'ının İncelenmesi*”. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi), Adana - 2010.
- Yıldız, Fahreddin, “İslâmî İlimler, Divan Edebiyatı ve Tasavvuf Geleneğindeki Yeriyle Tarihten Günümüze Popüler Hadis Kitapları: Kırk Hadisler”. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 11, Sayı 21, 2013, 407-455.